



Współczesne bydło biało- i szarobiałe charakteryzuje się bardzo dobrą płodnością, zdrowotnością, długowiecznością a także dużymi walorami prozdrowotnymi mleka i mięsa. Wszystkie te cechy sprawiają, że surowiec bydła rasy biało- i szarobiałej jest niezwykle pożądanym do wytwarzania produktów regionalnych. Ponadto przeprowadzone analizy wskazują na duży potencjał do produkcji tzw. mleka „A2” które charakteryzuje się mniejszą alergenicnością. Walory tej rasy wykorzystywane są również do czynnej ochrony przyrody. Tradycyjny wypas w celu zachowania jak największej różnorodności biologicznej flory i fauny prowadzony jest m. in. na ternie otuliny Poleskiego Parku Narodowego, Roztoczańskiego Parku Narodowego oraz Skierbieszowskiego Parku Krajobrazowego.

Bydło rasy biało- i szarobiałej jest więc pożądanym w niskonakładowych gospodarstwach rolnych, utrzymujących zwierzęta w oparciu o wypas i własne pasze gospodarskie, ze szczególnym uwzględnieniem ekologicznej produkcji.



POLSKI ZWIĄZEK HODOWCÓW BYDŁA BIAŁOGRZBIETEGO

20-950 Lublin, ul. Akademicka 13/116
Dr hab. Witold Chabuz, prof. uczelni
e-mail: witold.chabuz@up.lublin.pl
tel. 507 066 053, tel./fax. 81 445 68 24
Dr Wioletta Sawicka

e-mail: wioletta.sawicka@up.lublin.pl
tel. 790 831 655, 81 445 60 92

e-mail: bialoghrzbiety@up.lublin.pl
www.bialoghrzbiety.up.lublin

„Niniejszy materiał powstał w ramach projektu dofinansowanego ze środków NFOŚiGW i WFOŚiGW w Lublinie z Programu Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej”



WFOŚiGW

WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY
ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ
W LUBLINIE



Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej



LOKALNE RASY ZWIERZĄT W OCHRONIE BIORÓŻNORODNOŚCI I ZACHOWANIU TRADYCJI REGIONÓW

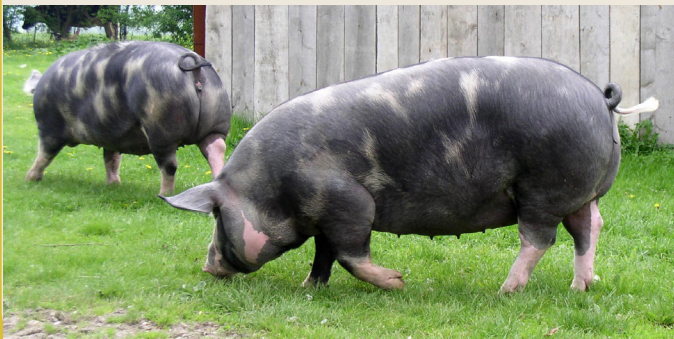




Obserwowana obecnie szybka utrata różnorodności genetycznej, poprzez zanikanie lokalnych ras i odmian i zwierząt gospodarskich, stanowi poważne zagrożenie dla światowego bezpieczeństwa żywnościowego oraz zachowania równowagi rolniczej. Około 10% udomowionych ras ssaków oraz 3,5% ptaków uznawane jest za wymarłe. Do 2016 roku wyginęło 559 z 6190 udomowionych ras ssaków mających znaczenie dla bezpieczeństwa żywnościowego (ponad 9%), a co najmniej 1000 kolejnych jest zagrożonych.

Rasy lokalne zwierząt zostały wytworzone w trudnych warunkach związanych z niedoborem paszy, zasobów wodnych, dużą sezonową i roczną zmiennością opadów oraz kontaktem z czynnikami chorobotwórczymi lub pasożytami. Dzięki temu wykształciły wiele cech adaptacyjnych, które zwiększają ich przeżywalność, co sprzyja przetrwaniu populacji. Ponadto są one przystosowane do naturalnych użytków zielonych i pastwisk, oraz systemów niskonakładowych i z reguły nie wymagają sztucznej suplementacji dla uzyskania zadowalających wyników produkcyjnych.

Produkty pozyskiwane od zwierząt ras lokalnych wyróżniają się wyższą jakością, tzn., charakteryzują się lepszą smakowitością, większą zawartością substancji biologicznie czynnych w mleku (korzystniejszy profil kwasów tłuszczowych, większa zawartość białek serwatkowych i witamin litofilnych) i mięsie (korzystniejszy profil kwasów



tłuszczowych), dobrymi właściwościami fizykochemicznymi mięsa i lepszymi parametrami do przetworstwa mięsa wieprzowego, a także korzystniejszymi parametrami krzepliwości mleka i tekstury skrzepów podpuszczkowych.

Przykładem rasy znakomicie przystosowanej do lokalnych warunków klimatycznych jest bydło biało- i czarno- białe – rodzima rasa występująca, na terenie Polski od wieków. Jak wynika z informacji źródłowych rasa ta miała duże znaczenie w hodowli bydła w okresie międzywojennym. Jednakże ogromne straty jakie przyniosła II wojna światowa w populacji bydła, a do tego ustrój polityczny, popierający hodowlę wydajniejszego bydła czarno- białego, wywołały poważny regres w populacji biało- i czarno- białego. Od lat 70 ubiegłego wieku, do roku 1999, nie pojawiały się żadne wzmianki o rasie, co wskazywało, iż wymarła ona w latach 60 XX wieku. Okazało się jednak, że bydło to przetrwało w małych gospodarstwach rolnych. Dało to początek prac nad odtworzeniem tego bydła, który datować można na koniec lat 90 XX wieku.

Wysiłku tego podjął się prof. Zygmunt Litwińczuk w raz z zespołem pracowników Katedry Hodowli Bydła Akademii Rolniczej w Lublinie (obecnie Katedra Hodowli i Ochrony Zasobów Genetycznych Bydła Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie). Efektem tych prac było otwarcie rejestru, a następnie księgi hodowlanej dla krów rasy biało- i czarno- białej w 2003 roku, co zapoczątkowało zorganizowaną hodowlę tej rasy.



Pierwszym selekcjonerem rasy został Witold Chabuz, a w 2019 drugim selekcjonerem została Wioletta Sawicka-Zugaj. Od momentu wprowadzenia programu ochrony zasobów genetycznych dla bydła biało- i czarno- białego, w 2004 r., stało się ono niezwykle popularne, co zawdzięczać może niespotykanemu u innych ras w Polsce charakterystycznemu umaszczeniu. Boki zwierząt są jednomaścicie czarne lub czerwone, przez co nazywane są również boczystymi. Ciało biało- i czarno- białego opasane jest białym pasem, wąskim na wysokości łopatek a szerszym na biodrach, obejmującym również srom, wymię, podbrzusze, podgardle i głowę zwierząt. Ponadto cechą charakterystyczną rasy jest ciemna śluzawica, ciemne obwódki oczu oraz ciemne uszy. Odmiernym typem umaszczenia bydła biało- i czarno- białego jest umaszczenie żuławskie, cechujące się ciemnym, najczęściej czarnym, nakrapianiem ciała na białym tle. W przypadku żuławek, podobnie jak u zwierząt boczystych, ciemne pozostają: śluzawica, obwódki oczu oraz uszy, na co, w tym typie umaszczenia, zwraca się szczególną uwagę.

Bardzo istotnym krokiem w hodowli bydła biało- i czarno- białego, podjętym celem zapobiegania wzrostu wskaźnika spokrewnienia w odtwarzanej populacji bydła biało- i czarno- białego, było przyjęcie zasady pozostawiania tylko jednego syna po każdym buhaju zatwierdzonym do rozrodu.

Aktualnie hodowla bydła biało- i czarno- białego opiera się na 16 liniach buhajów.

